

PIKI KINNISTU PUITTAIMESTIKU HALJASTUSLIK HINNANG

Koostaja:
JAANA TULK
13.03.2020 a
Tallinn

Piki kinnistu puittaimestiku haljastuslik hinnang

Sissejuhatus

Hinnangu ala asub Rae vallas Rae vallas külas Piki nimetusega kinnistul, mis paikneb Rae tee ääres, Rae tee 4 ja 8 kinnistute vahel. Hinnangu teostamiseks vajalikud välitööd viidi läbi märtsi kuus 2020. aastal. Välitööd teostas ja hinnangu koostas Jaana Tulk (Visioon Haljastus).

1. Metoodika

Töö käigus identifitseeriti alusplaanil märgitud üksikpuud, määrati iga üksikpuu liik, väärtusklass, mõõdeti tüve läbimõõt 1,3 m kõrguselt ning võra suurim läbimõõt. Ülejäänud puittaimede osas vaadeldaval alal määrati alal kasvavate puittaimede liik, nende keskmine tüve läbimõõt (~1,3 m kõrguselt) ning iga liigi puhul vastav haljastuslik väärtusklass antud ning selle väärtusklassi osakaal vastavat liiki puude osas. Tulemused on toodud puittaimede nimekirjas (Tabel 1). Alusplaanile kanti vastavalt haljastusliku objekti võra projektsiooni kontuur, mille juurde kirjutati haljastuslikku objekti tähistav number. Vastaval alal kasvavate puittaimede peamine haljastuslik väärtus on haljastusliku hinnangu plaanil märgitud vastava värviga:

IV väärtusklass – kollase värviga

V väärtusklass – pruuni värviga

Puude haljastusliku väärtuse hindamiseks antud kohal võeti aluseks enimkasutatud viieastmelised skaalad (LISA 1 “Puude haljastusliku väärtuse hindamise skaala”). Põõsaste hindamisel lähtuti samalaadsest loogikast. Puittaimede haljastusliku väärtuse määramisel on võetud arvesse esmajärjekorras puittaime tervislikku seisukorda ning vigastusi, kuid ka nende dekoratiivsust (nt võra kompaktsust, ulatust, liigiomasust), liigi sobivust kasvukeskkonda, üleüldist väärtust haljastuses (pikaajalisus ja sobivus haljastusse) ning kasvuperspektiivi antud asukohas (nt valguse ja kasvuruumi olemasolu, konkureerimine kõrvalasuvate puittaimedega) ning samuti ka vanust puittaime liigist lähtuvalt.

Hiljem koostati nimekiri hinnataval alal asuvate puittaimede taksonite kohta, kus on märgitud puittaimede liiginimi eesti- ja ladinakeeles ning liigi kodumaisus.

2. Puittaimestiku üldandmed

Vaadeldava ala ja puistu asub piirkonnas, kus asetsevad alaliselt (tugevasti) liigniisked leostunud gleimullad (Go) kus liigniiskus on tingitud kõrgest põhjaveest (allikas Maa-Ameti goeportaal).

Hinnangu tegemise ajal oli valdav osa kinnistust liigniiske, kuid otseselt vaba vesi maapinnani hinnangu tegemise ajal ei ulatunud. Vaadeldaval alal Rae tee ääres kasvab harilikke haabasid, ülejäänud kinnistul domineerib üsna monotoonselt hall lepp. Hallid lepad on noored, tüve läbimõõduga keskmiselt 10-15 cm. Teest eemal, vaadeldava ala lõunapoolsemas osas on puude tüved mõnevõrra jämedamad, keskmiselt 15-20 cm. Harilikud haavad ja harilikud toomingad on erinevas vanuses.

Lisaks kasvab alal põõsarindes ka harilikke toomingaid, pajusid, näha on mõningaid hariliku vaarika varsi. Noort järelkasvu on alal kohati tihedalt, selle moodustab peamiselt hall lepp, harilik haab ja harilik toomingas. Maapinda katab ühtlane, tihe samblarinne, puhmarinne puudub, rohurinne on ilmselt tagasihoidlik.

Puittaimede täpne loend on toodud tabelis 1, taksonite nimi ja kodumaisus on toodud tabelis 2. Kõik identifitseeritud taksonid on kodumaised.

Tabel 1. Haljastuslike objektide nimekiri

Jrk nr	Puittaimenimetuse	Hindamisobjekt	Rinnas-läbimõõt, cm	Võra suurim läbimõõt, m	Väärtus-klass	Märkused
1	Harilik haab	Üksikpuu	25	5,5	IV	
2	Harilik haab	Puude rühm	21 ja 18 ja 12	6,5	IV	
3	Harilik haab	Üksikpuu	18	5	IV	
4	Harilik haab	Üksikpuu	29	8	IV	Võras murdunud oks
5	Harilik haab	Üksikpuu	25	5,5	IV	
6	Harilik haab	Üksikpuu	20	6,5	V	Tüves vigastus
7	Harilik haab	Üksikpuu	29	7,5	IV	
8	Harilik haab	Üksikpuu	26	4,5	IV	
9	Harilik haab	Üksikpuu	28	5	IV	
10	Harilik haab	Üksikpuu	10	2,5	IV	Viltu
11	Harilik haab	Üksikpuu	13	6	V	Viltu
12	Harilik haab	Üksikpuu	14	7	IV	
13	Harilik haab	Üksikpuu	31	6,5	IV	
14	Harilik haab	Üksikpuu	14	5	V	Viltu
15	Harilik haab	Üksikpuu	12	4	IV	
16	Harilik haab	Üksikpuu	34	7,5	IV	
17	Harilik haab	Üksikpuu	30	7,5	IV	
18	Harilik haab	Üksikpuu	22	4,5	V	Viltu
19	Harilik haab	Üksikpuu	25	7	IV	
20	Harilik haab	Üksikpuu	27	6	V	Viltu, tüves mädanik
21	Harilik haab	Üksikpuu	15	3,5	IV	
22	Harilik haab	Üksikpuu	17	4	IV	
23	Harilik haab	Üksikpuu	13; 15; 10; 12	7,5	V	Tüves vigastus, tüves mädanik, murdumisohtlik
24	Harilik haab	Üksikpuu	14	3,5	V	Tüves mädanik
25	Harilik haab	Üksikpuu	23	6,5	V	Tüves mädanik, 1 haru murdunud, murdumisohtlik
26	Harilik haab	Üksikpuu	24	6,5	V	Tüves mädanik, murdumisohtlik
27	Harilik haab	Üksikpuu	21	5	V	Tüves vigastus, tüves mädanik
28	Harilik haab	Üksikpuu	19	4,5	V	Tüves mädanik
29	Harilik haab	Üksikpuu	21; 10; 14	7	V	Tüves mädanik
30	Harilik haab	Üksikpuu	10	3,5	V	Tüves vigastus
31	Harilik haab	Üksikpuu	7; 10; 13; 12; 7; 7, 6	8,5	V	Tüves mädanik
32	Hall haab	Puude rühm/puistu	kuni 25, keskmiselt 10-15	keskmiselt 4	IV	

Tabel 2. Puittaimede taksonite nimekiri

Nr	Kodumaisus	Taksoni eestikeelne nimi	Taksoni teaduslik nimi
1	+	Haab, harilik	<i>Populus tremula</i>
2	+	Kask, soo-	<i>Betula pubescens</i>
3	+	Lepp, hall (valge)	<i>Alnus incana</i>
4	+	Paju, prk	<i>Salix sp</i>
5	+	Toomingas, harilik	<i>Prunus padus</i>

3. Puittaimede haljastusväärtus

Vaadeldaval alal I väärtusklassi (eriti väärtuslikke), II väärtusklassi (väärtuslikke) ega III väärtusklassi puittaimi ei kasva.

Enamik alal kasvavaid puittaimi on haljastuslikult väheväärtuslikud – tegemist on liigniiskes keskkonnas kasvanud metsaga, kus puudel on võra kidur, kasvutingimused kehvad ja konkurents tugev, puud kasvavad vähemal või rohkemal määral allasurutud seisundis ning levinud on lühiealised puuliigid, mis haljastuses ei ole kõrgelt hinnatud. Enamiku alal kasvavate puude efekt haljastuses seisneb biomassis.

Noored sanglepad on enamjaolt haljastuslikult väheväärtuslikud, ehk hinnanguliselt 95% halle leppasid kuuluvad IV väärtusklassi. Üksikud lepad, mille seisukord on halb, on haljastuslikult V väärtusklass, selliseid leppasid on hinnanguliselt 5%, millel on tüves vigastused või mis kasvavad väga viltu. Kui Rae tee poolne osa välja arvata, siis ülejäänud alal moodustabki puurinde vaid hall lepp. Põõsarinne (siin ei ole arvestatud kuni 1,5 m kõrgust noort järelkasvu) kuulub IV väärtusklassi.

4. Järeldused ja ettepanekud

Tegemist on liigniiske alaga. Rae tee pool kinnistu ääres kasvab harilikke haabasid, ülejäänud ala moodustab noor leplik, siin-seal kasvab erinevaid põõsaliike, ohtralt leidub noort järelkasvu, mis annab soodsa pinnase ala võsastumiseks. Kuna alal kasvavad lühiealised ning haljastuse seisukohast väheväärtuslikud puuliigid ning tegemist on puistuga, kus puud kasvavad tihedalt koos, mistõttu puude võra jääb kiduraks, on enamik haljastust hinnatud IV väärtusklassi. Ka

tee poolsemas osas, kus harilikel haabadel on olnud mõnevõrra rohkem kasvuruumi, on enamik puid hinnatud IV väärtusklassi, kuna mitmed puud kasvavad viltu ja on sellegipoolest allasurutud seisundis.

Kaaluda võiks osade nooremapoolsete ja sirgetüveliste harilike haabade säilitamist. Kuigi IV väärtusklassi hinnatuid vanemad harilikud haavad on pealtnäha heas seisukorras, kipub vanematel haabadel olema tihti tüves mädanikke, mistõttu eelistada tuleks nooremate haabade säilitamist. Biomassi säilimise eesmärgil võiks kaaluda osa hallide leppade säilitamist. Kuna tegemist on monokultuurse puistuga, on üksnes nii võimalik alal säilitada kõrghaljastust. Mõistlik on puid säilitada rühmadena, kuna üksikute puude säilitamine ei anna tihti tulemusi ning puud võivad muutuda tormihellaks või hukkuda. Põõsastest võib säilitada mõned kompaktsema võraga harilikud toomingad ja pajud.

Arvestada tuleb, et pinnase tõstmise käigus ei jääks puude juured ja juurekael hapnikupuudusesse. Säilitatavate puude rühmade hulgast tuleks siiski likvideerida silmnähtavalt kuivanud ja vigastatud tüvedega puud, samuti tuleks ennetavalt likvideerida puud, mille juuri ei õnnestu kaevetöödest säästa.

Pinnase tõstmisel tuleb arvestada, et pinnase tõstmine rohkem kui 20 cm puude juurestiku ja juurekaela alal põhjustab puudele mädanike teket ja juurestiku hukkumise. Pinnase tõstmisel suuremal määral tasub kaaluda puude säilitamise mõistlikkust, kuna puud võivad muutuda ohtlikuks ja hukkuda.

Kaevetööde teostamisel säilitamisele kuuluvate puude lähistel, tuleb kindlasti arvestada säilitatavate puude juurte ulatusega (ligikaudu võra ulatuse projektsioon maapinnal), et neid mitte vigastada, muidu puud jäävad kiratsema ja hukkuvad. Samuti on oluline vältida töömasinate sõidust ja materjalide ladustamisest tekkivat pinnase tihenemist puude juurestikuvööndis, mis viib puujuurte õhupuudusesse jäämise.

Ka põõsaste eemaldamisel ja võsaraiel tuleks arvestada lindude pesitsusperioodiga, aktiivseim aeg on kevadest suve keskpaigani.

5. Alal kasvavate kaitstavate loodusobjektide liik ja kaitsekategooria

Vaadeldaval alal kaitstavaid puittaimi ei tuvastatud.

Kokkuvõte

Tegemist on liigniiske alaga, kus kasvavad niiskuslembed, kuid lühiealised puittaimede liigid. Vaadeldaval alal I väärtusklassi (haljastuslikult eriti väärtuslikke), II väärtusklassi (haljastuslikult väärtuslikke) ega III väärtusklassi (haljastuslikult olulisi) puittaimi ei kasva. Enamik alal kasvavaid puid ja põõsaid on hinnatud haljastuslikult väheväärtuslikuks (IV väärtusklass), kui suhteliselt lühiealised, kehvades kasvutingimustest ja suuresti allasurutud seisundis ning ka haljastuses üldiselt väheväärtuslikuks peetavad liigid. Siiski on antud liigid kohastunud liigniiskes pinnases kasvama, samuti on tegemist enamjaolt noorte puudega, mistõttu on need puud suuremate rühmadena antud alal biomassi eesmärgil säilitatavad.

Tallinnas, 13.03.2020

Koostaja Visioon Haljastus:

(allkirjastatud digitaalselt)

Jaana Tulk, tel +372 5657 7899, jaana@visioonhaljastus.ee

Lisad:

1. Puude haljastusliku väärtuse hindamise skaala
3. Puittaimestiku haljastusliku hinnangu skeem

LISA 2. Puittaimede haljastusliku väärtuse hindamise skaala

Eriti väärtuslik puu (I väärtusklass) – puu, mis tuleb kindlasti säilitada. Pikaealiste ja haigustele vastupidavate liikide dekoratiivsed, terved ning eriti silmapaistvad eksemplarid. Dendroloogilised haruldused. Kaitsealune puu.

Väärtuslik puu (II väärtusklass) – puu, mis tuleks säilitada. Pikaealist liiki puu, mis on dekoratiivne ning mehhaanilistest vigastustest ja haigustest kahjustamata.

Oluline puu (III väärtusklass) – puu mis sobitub antud kasvukeskkonda ja mis tuleks võimalusel säilitada. Pikaealist liiki puu, mis on väheste vigastustega või kahjustustega. Pigem lühiajalist liiki puu, kuid mis on dekoratiivne ja heas seisukorras.

Väheväärtuslik puu (IV väärtusklass) – puu, mille võib likvideerida ja asendada. Puu, mille põhiline väärtus seisneb biomassis. Puu, mis ei ole (enam) dekoratiivne. Puu, mis on allasurutud seisundis või kidur. Puu, mis on oma eluea lõpul kas vanuse või kahjustuse tõttu, kuid ei ole veel ohtlik. Puu, millel antud asukohas on vähene kasvuperspektiiv.

Väärtuse kaotanud ja/või ohtlik puu (V väärtusklass) – puu, mis tuleks likvideerida. Puu, mis on haige või ohtlik, tugevasti kahjustunud, kuivanud või kasvab väga allasurutud seisundis. Antud kasvukohas perspektiivitu puu.